

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane celoletno . . . 240 K

mesečno 20 .

za inozemstvo . . . 600 .

Oglaš za vsak mm višine

stolpeca (58 mm) . . . 1 K

mali oglaš do 30 mm

stolpeca (58 mm) . . .

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1

Telefon št. 72

Upravišstvo:

Vrbova ulica št. 4

Telefon št. 38

Račun iz. post. čka. uradi

šte. 11.842

Ljubljana, 6. januarja.

Naši pravoslavni bratje praznujejo to dni največji praznik krščanstva — Božič.

Individualnost srbskega dela našega naroda je mnogo večja kot hrvatskega ali slovenskega dela. To se zlasti jasno kaže po tem, da so Srbi očuvali svoje prastare narodne običaje in da so se znali do danes obvarovati pred prevelikim tujim vplivom. Tudi njihova proslava božičnih praznikov nam to potrjuje.

Srbski narod ne praznuje Božiča z drevesci in svečkamj na njih; tudi ne popiva na sveti večer, da se nato lahko v večji razuzdanosti udeležijo polnočnice v cerkvah. Tridnevni božični prazniki so posvečeni slavi v domačem krogu: prvi dan lanom domačije, drugi dan sorodnikom, tretji dan prijateljem.

Božični praznik je posvečen novemu življenju in prerojenju. Zato sleherna srbska gospodinja za božične praznike očisti svoj dom ter lepo osveži hišno perilo. V znak preloma s starim in začetkom novega si sleherna kmečka hiša oskrbi iz gozda panj, da ga zažge na domačem ognjišču. Ker zna Srbin ceniti narod, zato njegove priprave običaj, spoštuje vse, kar čuti narodno. Tako vidimo, da politiki na sveti večer v gozd tudi narodna vojska. In tudi kraljeva garda pripelje na ta dan iz šume »badnjaka«, da ga moštvo ob navzočnosti gardnih oficirjev zažge v ognjišču kraljevega dvora.

Karakteristična poteza srbskega dela našega naroda je, da se vsi njegovi stanovj in sloji čutijo ena sama enota. Kar je bilo seljaku, je drago tudi izobražencu. Med Srbi ne vidimo tako velikega prepada med preprostim narodom in med inteligenco, kakršni zija na široko pri nas in še bolj med Hrvatji in ki je morda eden najbolj usodopolnih pojavov v našem narodnem življenju. Le tako se je mogla ohraniti individualnost srbskega naroda, iz katere je srbstvo črpalo vso svojo narodno moč.

Četrty praznuje letos srbski del našega naroda božične praznike, odkar je njegova domovina zopet osvobodena. Po tolikih preskušnjah, po nepopisnih mukah, ko je skozi dolgo vrsto let po njegovih domovih divjala vojna, njen strah in trepet, če kdo, pač sumadinec zasluži, da mu voščimo prav veselo in zadovoljno božične praznike. Zlasti velja ta naša čestitka onim junakim borce, ki so dolgo dobo let daleč od domovine iz strelskih jarkov zrlj na svoje domačije z neveljavnim idealizmom in se tuili še potem, ko smo že vsi drugi za božične praznike sedeli na toplem za zapečkom, niso mogli udeležiti božične slave v svoji domačiji stoječe še vedno na braniku nove povečane domovine z zavestjo dobrega in junškega državljanja.

Obenem s Srbi praznujejo prihodnje dni božične praznike tudi bratje Rusi. Tragična je danes še usoda velikega ruskega naroda. Z radostjo ne bo mogel letošnjega Božiča noben zaveden Rus praznovati. Najprisrčnejša želja vseh Slovanov pa je, videti čim prej Rusijo srečno in mogočno. Prihodnje dneve naj bojo srca zlasti nas Jugoslovancev, ki imamo v veliki meri zahvaliti svojo današnjo svobodo Rusiji, osredotočena v molitvi, da bi že skoraj praznovalo tudi izmučeno rusko ljudstvo praznik vstajenja in prerojenja.

Kraljev božični pozdrav armadi

Beograd, 6. januarja. (Izv.) Povodom pravoslavni božičnih praznikov je kralj Aleksander naslovil naš vojski sledeči božični pozdrav:

Vojakil!

V prepričanju, da Vas najdem vedno pripravljene da se s svojim srcem, s svojimi mišicami in s svojo neomajno vero v vsemočnega Boga odzovete zahtevam naše ujednjene kraljevine: da bočete in zmorate držati vse črte, ki in kadar jih zahteva od Vas domovina in Vaš vrhovni komandant. Vas pozdravljam na dan svetlih praznikov Kristovega rojstva z voščilom: Krist se je rodil! Srečen Vam praznik, moji dični junaki! Ziveli v ponos in veličino domovine!

Aleksander.

PRISEGA NOVEGA VOJNEGA MINISTRA.

Beograd, 6. januarja. (Izv.) Danes opoldne ob 12. uri je položil novi vojni minister general Vasić prisego v roke kralju. Prisegi je prisostvoval na dvoru tudi ministrski predsednik Nikola Pašić.

Kralj odpočuje še-le danes

Beograd, 6. januarja. (Izv.) Kralj Aleksander je svoje potovanje v Rumunijo, ki je bilo napovedano za danes zjutraj, za en dan odgodil in bo odpotoval še-le jutri zjutraj. Peljal se bo s posebnim dvornim vlakom preko Novega Sada v Sinaio, kjer bo že zbrana rumunska kraljeva rodbina z grškim prestolonaslednikom. Poleg dvornega ministra Jankovića, prvega adjutanta generala Hadžića in dvorn. maršala Damjanovića bo spremljalo kralja tudi nekaj višjih uradnikov iz zunanega in vojnega ministrstva, vsled česar se v političnih krogih govori, da se bodo vršile v Sinaio tudi konference političnega in vojaškega značaja.

Vse časopise živahno razpravlja o vesti, da se bo naš kralj v Sinaio zaročil

s princezino Mariolo. Skoro brez izjeme pozdravljajo listi to vest in povdarjajo nedogledne politične posledice, ki bi jih mogla imeti tako tesna zveza med našim in rumunskim dvorom na bodoči razvoj političnih razmer v jugovzhodni Evropi.

Včeraj se je po mestu govorilo, da bo spremljal kralja na njegovem potovanju tudi ministrski predsednik Nikola Pašić. Ta vest se danes dementira. Pašić bo ostal v Beogradu in to ne le z ozirom na svojo visoko starost, ki ga pač ne vabi na daljša potovanja, ampak predvsem zaradi nujnih političnih opravkov, ker bodo začeli vsi parlamentarni odseki takoj po glavnih božičnih praznikih zopet z delom.

Živahna borba za madžarski prestol

ZADNJI POIZKUS RAZKRALJICE ZITE. — ODLOČEN ODPOR GROFA BETHLENA. — KMETSKI KRALJ. — KANDIDATA STA HORTHY IN NADVOJVODA ALBREHT.

Budimpešta, 6. januarja. (Izv.) Na včerajšnjem banketu stranke malih posestnikov se je ministrski predsednik grof Bethlen na vse mogoče načine trudil, da bi orisal nevarnost oživljenja legitimistične stranke. Opozarjal je pri tem na dejstvo, da legitimisti, odkar se jim je ponesrečil zadnji prevratni poizkus, zbirajo nove sile za svojo propagando, kar je najboljši dokaz, da ima Madžarska opraviti z ljudmi, ki staviijo vse na eno kocko. Grof Bethlen je dalje naglašal, da bi zmaga legitimistične politike pomenila razdelitev madžarske države med nasledstvene države.

Uspeh govora ministrskega predsednika je bil popoln. Radi nevarnosti, ki jim je bila opisana, so zastopniki stranke malih posestnikov pozabili na pomisleke proti grofu Bethlenu in so mu navdušeno ploskali. Zvestoba mu je priseglo celo onih pet poslancev, ki so včeraj naznanili izstop iz njegove stranke, ker se ne strinjajo z njegovo politiko.

Za ministrskim predsednikom grofom Bethlenom je govorilo še več govornikov. Predsednik poslanske zbornice, Gaston Gall, je opozarjal na madžarsko kmetstvo gibanje, ki je svoječasno izvajalo izvolitev kralja Matija za svobodnega kralja Madžarske. (Izvolitev kralja Matije je bila izvršena takrat prevratnim potom. Na zamrzli Donavi je bila postavljena kmečka armada, ki je Matijo izvolila za kralja. Ured.)

Za parlamentarnim predsednikom je govoril vodja stranke malih posestnikov, Stefan Szabó, ki je izjavil, da so madžarski kmetje pripravljene, postaviti poljubno močno armado za dosego svojih ciljev. Opozarjal je ministrskega predsednika grofa Bethlena na to, naj skrbi, da bo oborožena sila v takih rokah, ki bodo služile le državnim politikim. Izjavil je, da je v nasprotjem slučaju kmečka stranka pripravljena, če treba, tudi z milijonom ljudi kor-

katj proti Budimpešti. Ako bi meščani hoteli voditi drugačno državno politiko, kakor kmetje, potem bo kmečka armada gledala, da pogazi vse, kar ji je na potu. Pri dosegu svojega cilja se ne bo strasila nobenih sredstev.

Govorilo je še več govornikov, naker so bile državnemu upravniku Horthyju prirejene s strani malih posestnikov viharne ovacije.

V političnih krogih se razlagajo včerajšnji govori, posebno namigavanja na kralja Matijo, v tem smislu, da je stranka malih posestnikov odločena, da definitivno obračuna z legitimistično politiko in da spravi na madžarski kraljevski prestol enega svojih kandidatov.

Kdo naj bi postal kmečki kralj, o tem si govorice silno nasprotujejo. Nekateri opozarjajo na to, da si je ministrski predsednik grof Bethlen izbral za madžarski prestol nadvojvodo Albrehta, ki ima tudi med stranko malih posestnikov mnogo pristašev, dočim so ostali proti vsakemu Habsburžanu in bi najraje spravili na prestol sodanega državnega upravnika, admiral Horthyja.

Dunaj, 6. januarja. (Izv.) Glavni organ tirolskih Nemcev »Alpenland« javiia iz madžarskih političnih krogov, da sklepa madžarska vlada po gotovih znamenjih, da se namerava bivša kraljica Zita vrniti na Madžarsko. Kakor znano pride Zita zaradi bolezni enega svojih otrok v Curih. Domneva se, da se namerava kraljica Zita vrniti s svojim najstarejšim sinom Otonom v Sobotišče (Steinamanger).

Madžarska vlada pričakuje zaradi tega nove notranje politične težkobe, ker se abdikacijski zakon nanaša samo na kralja Karla, ne pa tudi na kraljico Zito in njene otroke, vendar pa kljub temu prevladuje mnenje, da bo mala antanta, ki je onemogočila povrnitev kralja Karla na madžarski prestol, storila tudi sedaj vse, da prepreči vsako novo razburjenje avstro-ogrskih nasledstvenih držav s habsburškim vprašanjem.

ZASTOJ V POLITIČNEM ŽIVLJENJU.

Beograd, 6. januarja. (Izv.) Vsled pravoslavni božičnih praznikov je danes zastalo vse parlamentarno in politično delo. Mnogi ministri, ki so doma izven Beograda, in skoro vsi poslanci so se odpejali deloma na svoje domove, deloma v svoje volilne okraje. Danes ni imel seje noben parlamentarni odbor. V narodni skupščini so se mudili le posamezni poslanci, zadržani po nujnih opravkih.

POSLANEC PIŠEK UMRL.

Maribor, 6. januarja. (Izv.) Danes zjutraj je umrl na svojem posestvu v Slivnici pri Mariboru narodni poslanec Franc Pišek. Pogreb bo v nedeljo popoldne.

POTOVANJE ANGLEŠKEGA TRGOVINSKEGA DELEGATA PO JUGOSLAVIJI.

Beograd, 6. januarja. (Izv.) Delegat angleškega ministrstva za prekmorsko trgovino Mr. Horton odpočuje nočoj v Zagrebu, kjer bo ostal dva dni. Iz Zagreba odide v Ljubljano, kjer bo gotovo ostal vsaj en dan, nato pa se odpelje v London čez Dunaj.

GROF ZEPPELIN UMRL.

Berlin, 6. januarja. (Izv.) Včeraj je umrl v Stuttgartu v visoki starosti 75 let znani grof Zeppelin.

Uporaba podmornic profi frg. ladiam prepovedana

VELIK USPEH AMERIŠK O-ANGLEŠKE POLITIKE.

Washington, 6. januarja. (Izv.) Na konferencah brodomnega odsaka je bilo doseženo popolno soglasje vseh zastopnikov, da se mora vsak napad podvodnikov na trgovske in potniške ladje smatrati kot nezakoniti. Z malimi izjemami je bila v sinočni nočni seji sprejeta Rootova resolucija, ki pozivlja vse narode, naj privolijo v to, da se prepove uničevanje trgovskih ladij, petero vlevlasti pa se zavazuje, da bodo upoštevale to prepoved, tudi če pride med njimi samimi do vojne. Francija je zama poskuševala zavlačevati debato z vprašanjem, kaj je pravzaprav trgovska ladja.

Washingtonski in newyorški večerni listi beležijo z velikim zadovoljstvom in veseljem vesti o doseženem sporazumu, ki ga odkrito proslavljajo kot zmago angleške in ameriške politike nad francoskim militarizmom. Listi opozarjajo na dalekosežnost omejitve podmorske vojne za nadaljnji razvoj vseh mednarodnih voj-

nih določil. Pri tem poudarjajo, da je washingtonski zaključek enakake kulturnega in gospodarskega pomena, kakor je bila nekdanj zašta privatne lastnine podanikov vojujočih se držav.

London, 6. januarja. (Izv.) Današnji listi objavljajo, nekateri celo v posebnih izdajah, vesti o sklepu washingtonske konferenca, s katerim se omejuje raba podmornic v vojni. Vsi listi brez izjeme pozdravljajo ta sklep kot velik kulturni logodek, ki bo popolnoma preobrazil in znatno omilil bodoče vojne na morju. »Times« poudarjajo, da znači ta sklep slajno zmago angleške miroljubne politike in izražajo nado, da bo tudi Francija kmalu avideia, da ji omejitve uporabe podmornic ne le ne škoduje, ampak naravnost koristi. Vsakdo, komur je mar napredek prave kulture, mora washingtonski sklep odkritosrčno in radostno pozdraviti.

Francija v Cannesu

osamljena

OTVORITVENA SEJA. — MOLČEČI DIPLOMATI. — ANGLIJA VZTRAJA NA RAZOROŽITVI. — TUDI BELGIJA POPUŠČA.

Cannes, 6. januarja. (Izv.) Po predhodnjih posvetovanjih med Lloyd George, Briandom in posameznimi drugimi vodilnimi antantnimi državniki, ki so se vršila včeraj in predvčeršnjim, je bila danes oficijelno odprta zavezniška konferenca v Cannesu. Dospel so sedaj sem že vsi najavljeni zastopniki antantnih držav s svojim spremstvom. Pač pa se muči nemški minister za obnovo, Rathenau, še vedno v Parizu, kjer bo bržčas počakal tako dolgo, da ga bodo direktno pozvali v Cannes.

Današnja prva seja je bila tajna. V Cannesu je sicer zbrana cela armada novinarjev iz vseh delov sveta, ki posvetovanjam pa ni pripuščeno nihče.

O poteku otvoritvene seja je bil izdan oficijelni komunik, ki pa ne pove ničesar stvarnega. Tudi antantni državniki so odgovarjali na stavljen vprašanja novinarjev zelo rezervirano in se ni hotel nihče spustiti v kak meritorien razgovor. Gostobesednejši so bili edino italijanski delegati, ki so namigavali, da bo pripadla Italiji na konferenci velevažna naloga posredovalca med Anglijo in Francijo. Na vprašanje, za katero stališče se bo Italija zavzela, za francosko ali angleško, je odgovoril eden izmed gospodov italijanske delegacije precej ptično: »Za ono, ki bo najugodnejše za gospodarsko obnovo Evrope«.

V splošnem prevladuje mnenje, da bo ostala Francija s svojimi intrazigmentimi zahtevami glede nemških reparacij osamljena in da bo prišlo v Cannesu do zaključkov, ki bodo stvarno, četudi ne formalno pomenili revizijo ne le londonskega reparacijskega dogovora, ampak samega versalskega miru.

Pariz, 6. januarja. (Izv.) »Temps« poroča o poteku prve seje vrhovnega sveta v Cannesu sledeče: Točno ob 11. uri je otvoril ministrski predsednik Briand sejo. Na njegovi desni strani so sedeli Lloyd George, lord Curzon, sir Robert Hoornes, sir Washington Evans, Bonomi, della Torretta in Rainor, na njegovi levi pa Doumiers, Louchet, polkovnik Harwey, ameriški poslanik v Londonu kot oficijalni zastopni Amerike, grof Nisi, Thennis in Jaspard.

Ministrski predsednik Lloyd George je imel velik govor o načrtu gospodarske obnove Evrope, ki so ga izjedali industrjalci in finančniki prejšnji teden v Parizu Lloyd George je naglašal, da je usoda vseh narodov tesno zvezana med

seboj in da ima zlasti položaj Rusije silen vpliv na ves svet, posebno na Nemčijo. Opozarjal je nato na odnose, ki vladajo med vzhodno in zapadno Evropo in izrazil mnenje, da bi se gospodarski položaj Nemčije nedvomno jako izboljšal, ako bi se obnovila njena trgovina z Rusijo, kar bi bilo končno v prvi vrsti tudi v korist Francije.

Cannes, 6. januarja. (Izv.) Koncem današnje popoldanske seje vrhovnega sveta je bil izdan sledeči oficijelni komunik: »Prva oficijelna seja konference zaveznikov se je vršila danes, ob 11. uri, pod predsedstvom ministrskega predsednika Brianda. Po pozdravu delegatov s strani Brianda je ministrski predsednik Lloyd George pojasnil svoje stališče napram splošnemu položaju v Evropi in je stavil gotove predloge. Načelniki raznih delegacij so v načelu privolili v te predloge, ki so bili izročeni posebnemu odseku, ki se sestane danes ob pol 17. uri. Odsek obstoja iz ministrskih predsednikov in zunanjih ministrov. Dalje je bilo sklenjeno, da se skličejo k posebni seji tudi finančni ministri, da preštudirajo poročila strokovnjakov, ki jim je bila poverjena preiskava reparacijskega vprašanja.

Pariz, 6. januarja. (Izv.) Dopsnik »Le transigeant« v Cannesu izraža mnenje, da je conditio sine qua non za angleško-francosko zvezo, po kateri stremi francoski ministrski predsednik Briand, razoroženje Francije na kopnem in na morju, posebno kar se tiče podmornic. Francija je po odhodu Brianda iz Washingtona izgubila impatije Amerike, ki je od takrat stopila popolnoma na stran Anglije.

Cannes, 6. januarja. (Izv.) Listi naglašajo, da Belgija v vprašanju pravice do prioriteten plačil iz nemške vojne odškodnine sicer ni odnehala, vendar pa je pripravljena privoliti v nadomestilo, ki naj bi obstojalo v dobavi železniškega materiala in lesenih hiš za Kongo. Za to nadomestilo se odločijo belgijski ministri na željo kralja in to zlasti z ozirom na dejstvo, ker je Nemčija dobavila ostalim zaveznikim državam že mnogo takega materiala.

To stališče belgijske vlade je tem večjega pomena, ker ovirde do sedaj splošno razširjeno domnevo, da je Belgija v vprašanju brezobzirnega iztirjevanja zapadlih obrovkov nemške vojne odškodnine brez-pogojno na Francoski strani.

Prebivalstvo Francije

Pariz, 6. januarja. (Izv.) Statistični urad je dogotovil elaborat zadnjega ljudskega štetja. Po njem izkazuje Francija z novo pridobljenimi pokrajini vred 39 milijonov 400 tisoč prebivalcev. To število znači znatno nazadovanje, ker je štela Francija pred vojno brez novih pokrajin za 200.000 prebivalcev več.

ZITA BO PREBIVALA V CURIHU.

Curih, 6. januarja. (Izv.) Kakor poročajo listi je odkazala švicarska zvezna vlada bivši cesarici Ziti kot njeno začasno bivališče Curih. Cesarica mesta ne bo smela zapustiti brez dovoljenja Zveznih oblasti in bo stala ves čas pod strogim nadzorstvom.

SALZBURG SE HOČE REŠITI Z IGRALNICO.

Dunaj, 6. januarja. (Izv.) Listi poročajo iz Salzburga, da se tamkajšnji mestni zastop rasno bavi z mislijo, otvoriti v Salzburgu velko javno igralnico po vzoru one v Monte Carlu. Mestni odbor se nada, da bo mogel z dohodki igralnice zboljšati mestne finance, ki se nahajajo danes v naravnost obupnem stanju.

VELIK POŽAR V TVORNICI FIAT.

Turin, 6. januarja. (Izv.) V tukajšnji znani avtomobilni tvornici »Fiat« je včeraj eksplodirala zaloga bencina. Vsled eksplozije je nastal požar, ki je uničil več objektov tvornice. Škoda se cenf nad 5 milijon lir.

Razmejitve z Rumunijo

Razmere med našo državo in Rumunijo se dolgo niso hotele zboljšati. Glavna ovira prijaznejših odnosov je bilo vprašanje razmejitve v Banatu. Znano je, da je rumunska diplomacija v Parizu zahtevala nič manj ko ves Banat tja do Donave in Tise in napela vse sile, da ga pridobi za Veliko Rumunijo. Najboljše označimo to zahtevo, ako navedemo, da se nahaja v tem delu Banata, ki ga je nazadnje mirovna konferenca vendarle pridela nam, med 598.000 prebivalci komaj 80.000 ljudi rumunske narodnosti. S tem je jasno, da so šle rumunske zahteve daleč preko onega, kar je mogla zahtevati akcija narodnega ujedinjenja vseh Rumunov.

Znano je tudi, kako so reagirali Rumuni takrat, ko je ententna komisija določila provizorno demarkacijsko črto med Jugoslavijo in Rumunijo v Banatu, črto, ki je ostala potem v glavnem državna meja med sosedoma. Zbrali so na meji močne divizije, in ako bi mi ne bili odgovorili z enakim protukrepkom, bogved, če ne bi res kratkoma posedli zahtevano ozemlje.

Od takrat se je rumunska politika vendarle živela v obstoječem stanju. Vendar pa so se še ponovno dogajali konflikti in celo dejanske praske na demarkacijski črti. Kajti meja tu še vedno ni v podrobnostih definitivno določena in dostikrat so se pojavila različna naziranja o pripadnosti posameznih krajev in polj. Bilo je treba včasih precejšnjega samozatajevanja, da so se ti razpori poravnali na lep način.

Tudi na naši strani obstoja nezadovoljstvo s sedanjo mejo, ker pušča na rumunski strani ne malo številno popolnoma srbskih vasi. Zato prevladuje tudi pri nas pripravljenost, spraviti s sveta obmejne sporne točke na ta način, da se eventualno zamenjajo nekateri obmejni kraji vzajemno po narodni pripadnosti. Tako bi se seveda naše in rumunske koncesije obojestransko kompenzirale, kar je doseči tem lažje, ker poteka tu meja po ravni in se sploh ne more ravnati po kakih naravnih mejnih osnovah. Toda nemogoče pa je ustreči vsem rumunskim pretenzijam. Kajti treba je poudariti, da vztrajajo doslej Rumuni na tako bšežni korekturi, da bi jim mi prepuštili mesti Belo Crkvo in Vršac. Naša vlada je že ponovno smatrala za potrebno, da demantira te rumunske vesti. Seveda, posest imenovanih dveh mest bi šla zelo lepo v rumunski račun, kajti ležita na zapadnem vnožju Banatskega gorovja, ki je ostalo s svojimi bogatimi premogovniki in železnimi rudniki v rumunjski oblasti. Skozi Vršac in Belo Crkvo vodi direktna, skoro premočrtna železnica iz Temišvara na Baziljaš na Donavi.

Vršac je največje mesto v našem delu Banata in predstavlja s svojo okolico, kjer je cvetoče vinogradništvo, svilarstvo in rževi nasadi važen del našega Banata. Da Rumuni nimajo od njega pravice niti po narodnem načelu, je razvidno iz sledečih podatkov. Vršac (mesto) je štel po uradni ogrski statistiki leta 1910. med svojimi 27.372 prebivalci 9.047 Srbov (tu je všteli tudi 405 Čehoslovakov) 13.556 Nemcev, 3.890 Madžarov in 879 Rumunov. Bela Crkva pa je imela leta 1910. 2370 Srbov (med njimi všteli 357 Slovakov), 6052 Nemcev, 1213 Madžarov in 180 Rumunov. Ako sedaj pustimo v obeh mestih Nemce in Madžare kot v rumunsko-jugoslovanski narodnem sporu nevtralne in nemar, je konstatirati neprilicno močnejše zastopanje srbski živelj, poleg katerega igrajo Rumuni popolnoma neznatno vlogo. Važno je tudi, da je bližnja okolica obeh mest povsem srbska; srbsko pa je tudi okolišje Baziljaša, ki je pridružena Rumuniji, a bi imelo za nas velik pomen ko izhodišče postaja za železnico in donavsko luko, dočim leži za Rumune res neprimerno.

Ameriški diplomat o Jugoslaviji

V znani angleški reviji «Contemporary Review» priobčuje neki ameriški diplomat, ki se je podpisal z O. de L. članek «The prospect in Jugoslavia». — V članku razpravlja o razumevanju in poznavanju razmer v naši državi, podaja pregled političnih dogodkov od osvobodjenja in navaja najvažnejše politične osebe. Obširneje se je ustavil pri srbsko-hrvatskem vprašanju, v katerem dokazuje, da obstoji mržnja med Srbi in Hrvati zaradi dveh različnih koncepcij glede ujedinjenja jugoslovanstva. Srbi so bili za ujedinjenje pod Karagjorgjeviči, Hrvati pa pod Habsburžani.

V Jugoslaviji se je povodom ujedinjenja odigral isti proces kot v letih 1806 do 1872 v Nemčiji: antipatija med Srbi in Hrvati je popolnoma slična razmerju med Bavarci in Prusi. Tu so v vprašanju različne temperamenta, vere in kulture; Zagreb se smeje primitivnosti in siromaštvu Beograda, Beograd pa prezira neokritičnost in melkopoplnost Zagreba.

Današnje generacije Srbov in Hrvatov se mogoče še ne pomirijo, sedanja generacija Hrvatov bo sanjala o velikohrvatsstvu, toda v novih pokolenjih teh neutemeljenih nasprotstev ne bo več!

Ameriški diplomat nadalje ugotavlja, da je nepopolno dejstvo, da je Jugoslavija ustanovljena in da obstoji na moči srbske vojske! Tega ne taji nikdo in lahko trdimo, da je danes ravno jugoslovanska vojska ona naimočnejša vez, ki

spaja ves narod v eno celino. Kot v nobeni državi, je vojska v Jugoslaviji postala izraz narodne misli.

Jugoslovanska vojska ima vedno pred očmi cilje in pota, katera ji narekuje narod, a ta narod je islega mišljenja, kot je bil nekoč Bismarck, namreč da je vojna s sosedom, ki ovira prirodni politični, gospodarski in kulturni razvoj mlade države nezgodna! Kdor misli, da je Rappalska pogodba regulirala in definitivno končala jadransko vprašanje, ne pozna razmer; jadransko vprašanje je in ostane problem, ki ga bo rešila ali revolucija v Italiji ali pa vojna med Italijo in Jugoslavijo.

Jugoslovanska vojska se zaveda svoje velike naloge v bližnji bodočnosti: zato se vestno pripravlja nanjo. Lahko se pa trdi že danes, da bo jugoslovanska vojska, ako ostane na svojem današnjem stališču, najmočnejši faktor, ki bo odločeval v jugo-vzhodni Evropi.

S tega vidika ameriški diplomat obseja politiko evropske diplomacije, ki dela vedno nove težkoče Jugoslaviji, kajti popolnoma napačna je trditev, da Jugoslavija dolguje svoje osvobodjenje zaveznikom. Jugoslavija je država, ki se je osvobodila sama s svojo močjo, katero je takrat predstavljala srbska vojska na svojem ponosnem pohodu od Soluna na Donavo, Savo in Dravo.

Izvajanja g. O. de L. so tako značilna in tudi za mnoge naše dvomljivce in zabavljače tako poučna, da smatramo za svojo dolžnost, opozoriti nanje naše čitatelje.

Francosko-japonska zveza

Riški časopis «Sevdojna» poroča, da je poslala sovjetska vlada posebnega poslanca v Peking, ki naj bi v imenu sovjetske vlade predlagal Kitajski vojaško zvezo z Rusijo proti Japonski. Na drugi strani se kaže snuje francosko-japonska zveza. Tozadevne vesti pa je sedaj odločno demantiral predsednik francoskega odposlanstva v Washingtonu, Sarraut, ki je poslal državnemu tajniku Hughesu pismo naslednje vsebine:

«Listi objavljajo baje oficijelne dokumente takozvane Citanske vlade, ki naj izvirajo od francoskih oblasti in vsebujejo dozdnevne dokaze za dogovor med Francijo in Japonsko glede skupne politike v Sibiriji. Ugotavljam, da so dokumenti ponarejeni in tozadevne vesti popolnoma neresnične.»

Ravnoč. demanti je izdalo francosko zunanje ministrstvo. Kaj je na stvari, bo pokazala bližnja bodočnost.

Južna železnica in gosp. Jelič

Dopis iz krogov železničarjev.

Dne 21. decembra se je vršila na Semmeringov seja upravnega sveta Južne železnice. Seji je prisostvoval tudi od naše vlade prezentirani upravni svetnik, pomočnik saobraćajnega ministra, g. Jelič, ki je pri sebi jako čudno nastopal napram jugoslovanskemu uslužbenstvu Južne železnice.

Odkar je v veljavi časovno napredovanje uslužbencev, je družba Južne železnice, kakor druge železniške uprave, delila napredovanje svojih uslužbencev v redno in izvanredno. Izvanrednega napredovanja je bilo jugoslovansko uslužbenstvo pred prevratom naravno le v mali meri deležno; po prevratu se je to razmerje izboljšalo ter je tukajšnje ravnanje dobilo inicijativo v tem pogledu. Seveda ni bilo mogoče na enkrat honorirati hvaljevdno delavnost uradništva, kateremu se ima družba zahvaliti, da se je administracija te direkcije tako hitro konsolidirala ter da uživa jugoslovanske proge posebno dober gas. To omenjamo samo, da se bolje razume nastop g. Jeliča v zadnji seji upravnega sveta.

Tudi v tej seji je bil predložen predlog na izvanredno napredovanje jugoslovanskih uslužbencev ter je bil tudi sprejet.

Proti koncu seje zahteva g. Jelič ponoven razgovor o tem napredovanju. Ko so mu pojasnili, da je predlog že sprejet, se dvigne ter protestira proti sprejetju predloga. Na ugovor s strani predlagateljev, da je pravzaprav vse uslužbenstvo zaslužilo, da je to celo premo! kar mu hoče uprava dati s tem, se je baje celo izrazil «da že pozna južnoželezniško osebo».

G. Jelič se ni dal prepričati; seja se je prekinila in g. Jelič si je poiskal zavetnika v italijanskih zastopnikih, s katerih pomočjo je končno dosegel, da ni bil predlog sprejet.

Tako nastopa zastopnik naše vlade, ki ima obenem v roki dobrobit vseh jugoslovanskih železničarjev, v Internacionalni družbi proti lastnim rojakom.

Državni železničarji so v rokah nesocialno čutečega moža, ki ne dovoljuje zboljšanje položaja privatnih železničarjev zaradi tega, da ne pridejo z zahtevami tudi tisti njegovi «podložniki», s katerih energičnost in uspešnost delom se more sploh še obdržati kot pomočnik ministra.

Opozarjamo javnost, da so bili pri tej seji podani predlogi tudi za osebe ostalih direkcij in tudi generalne direkcije, vendar si gospod Jelič ni dovolil protestirati vkljub temu, da je bilo razmeroma mnogo več osebja predlaganega. Vendar pa morajo tudi jugoslovanske proge vzdržati del stroškov generalne direkcije.

Ze tedaj, ko je bil g. Jelič imenovan delegatom za pogajanja z Južno železnico, smo dvomili, da bi zastopal javne interese v taki družbi dunajskih prevajancev. Režime provisoire bi se morda glasil drugače, ako bi ne mislil g. Ing. Jelič, da se mora pogajati prav on z družbo. Dances smo pa izgubili vsako vero v njega. Vidimo, da je na napačni poti, da si pridobi zaupanje.

Na vsak način pa mora popraviti napako, ki jo je zagrešil, in dati zadoščenje južnim železničarjem.

Politične beležke

+ Lepo uspel shod JDS se je vršil večeraj dopoldne v Kočevju. Referiral je gosp. dr. Vladimir Ravnihar iz Ljubljane.

+ O ministru dr. Gregorju Zerjavu je napisal neki beograjski list lep članek, v katerem konstatira njegovo visoko inteligenco, neumorno delo in požrtvovalnost. Gosp. minister je sedaj bolan. Kdor ga pozna, (med klerikalci jih je mnogo, ki ga osebno dobro poznajo), mora vsakdo, tudi najhušji njegov politični nasprotnik, priznati, da je dr. Zerjav res neumorno delaven, priden in izredno sposoben. Toda sedaj ko se ta najboljši mož Slovenije bori s težko boleznijo, pride klerikalna bi-jena v «Slovenec», glasilu duhovščine, in pravi: «Vprašanje je, če bo hotel (imeni članek o Zerjavu) kdo verjeti in kakšno vsoto je to pot prejel tisti list.» Takšna sirovost pri listu, ki bi moral govoriti o krščanski ljubezni? Mi se ne čudimo. Očividno imajo ti lopovi lepe krščanske nade. Njihov Janez Zgaga pravi: «Sej tud Zerjav na u na ministrskem stolcu sodnmu dneve trobu.» Boljšega od klerikalcev tudi nismo pričakovali. Dolžnost pa imamo, da opozorimo svoje častite bralce na to klerikalno sirovost srca, na katero bo vsak poštenjak brez razlike stranke rekel: «Fej!»

+ «Razdor v demokratski stranki» vidijo ljudje, ki žive samo od razdora in razdruž. Če razdora ni, ga pa naredijo, seveda le v svojih hujskaških listih. To pot že nekaj dni piše o razdoru Peskova «nestranskarska» «Jugoslavija», ki gleda, kje je kakšen «razdor», da bi ona od njega po možnosti pridobila. Vesti, ki jih ima, so prepisane iz zagrebške «Tribune», glasila manjše skupine, ki tudi že celo leto piše o «razdoru». Pa bodo morali počakati že hušji razdori! Ne pustite se begati od takšnih «razdora»! Kar je naprednjakov, spetamo skupaj v eno fronto proti zunanji in notranji nasprotnikom, pa bo Jugoslavija močna la velika.

+ Niko ne sme delati! Čim se kdo rane, lop po njem! Gosp. dr. Rus je imel to dni v «Političnem klubu» v Ljubljani interno predavanje za člane. Pri tem ni šlo za njegov govorništvo, ampak za referat o zgodovini narčta za uravno razdelitev države, o statistiki itd. Tudi v to interno zadevo so se morali vtakniti dolgi jeziki. Dva Rusova rojaka, oba dovolj zmehšana, sta ga osebno napadla z bedastimi vmešnjem. Eden (S.) v «Jugoslaviji», drugi (P.) v «Napreju». Ali ta dva lista es nimata nobenega pametnejšega dela, ko takšne prazne kvante?

+ Novi listi v Jugoslaviji. V Dubrovniku prične izhajati radikalno glasilu «Dubrovnik», v Šibeniku «Jadranski samobran», v Sarajevu izdajajo neodvisni, a mladi in politično bojovni ljudje «Slobodno misao», v Subotici pa je začel izhajati tednik demokratskih zemljoradnikov «Sloga».

+ «Samouprava» in nove politične grupacije. Nedavno smo objavili poročilo o nekih političnih skupinah, ki se hočejo pridružiti, oziroma se spojit s srbsko zemljoradniško stranko. Glavno glasilu radikalne stranke «Samouprava» se bavi s temi vestmi, a o enem omenja še tendenciozne vesti o raznih krilih v radikalni ter demokratski stranki in pravi, da so take nove politične grupacije popolnoma nemogoče. «Srbski zemljoradniki, a to pravi zemljoradniki, ne oni iz beograjske promenale, ne bodo pristali nikdar na sprejem tehi grup v svojo stranko, kar lahko potrđita dr. Trumbić in dr. Smolaka, ki sta hotela med zemljoradnike, a oni jih niso sprejeli. Dr. Smolaka, ki se je celo udeležil zemljoradniškega kongresa, so zemljoradniki odklonili s tako odločnostjo, da je Smolaka obupal nad uspehom svoje akcije v Dalmaciji.» — Kar se tiče akcije Tribunašev z Milanom Marjanovićem na čelu pa pravi radikalno glasilu: «Gospod Marjanović bi naredil mnogo boljše, če bi pustil politiko in da se začel baviti s stvarmi, s katerimi se je bavil doslej. V našem javnem življenju je gospod Marjanović ugleden nacionalni delavec in intelektualna osebnost, zato bi splošni stvari mnogo več koristil, ako bi se posvetil kulturnemu in prosvetnemu delu, kjer bi imel gotovo hvaležnejše polje in bogatejše narodno priznanje, nego v tako dvomljivi in negotovi politični akciji.»

+ Janez Zgaga, stolni kanonik Ljubljanski škof dr. Anton Jeglič je imenoval slavnega klerikalnega literata Janeza Zgaga za stolnega kanonika ter mu zopet poveril uredništvo podlistkov v «Slovenec». Včeraj je izšel v «Slovenec», najodličnejšem glasilu klerikalne stranke, prvi podlistek Janjeza Zgaga, na katerega je katoliška duhovščina lahko zelo ponosna.

+ Hujskanje in hujskanje. Ni je stvari, ki bi se bila vsem poštenim ljudem bolj priskutila, ko večno hujskanje. Ni je pa tudi stvari, ki bi jo klerikalci raje uganjali, ko hujskanje. Znani šinurak (klerikalni poslanec), je v nekem svojem govoru govoril tudi o ponevarjalski aferi polkovnika Vasiča. «Slovenec» je dal temu poročilu naslov «Državotvorni Vasič». Dalje: V dolgem članku piše «Slovenec»: «Pred prometno katastrofo v Jugoslaviji». Pravi, da so kriminalni beograjski tipi spravili vse vagonne v Bolgarijo, da bodo prevažali odškodninski premost, ki ga tam zastojni prevzemno, nam pa prodajajo. Zato, da napravijo «kšeft», se je moral ustaviti rudnik v Senju in dolave iz Pečuja, in doma ni vagonov dovolj za transport doma producirane premosta. Ce bi bilo to res, bi to bila infernalna zloba. Toda čemu nam «Slovenec» rač pove vse natančno, kako se to dela, ne pove pa, kdo dela to? Iz njegovega članka je razvidno, da ne ve nič, ampak da govori t'a v en dan, kakor se pač po beograjskih ulicah prenašajo čenče. Dolžnost «Slovenca» je, povedati imena, — seveda te dolžnosti izpolniti ne bo mogel. Njegovo pripevedovanje ima le prozoren namen, hujskati proti Beogradu in dolati zgago, kakor je stara klerikalna navada. V ostalem pa to «Slovenčevu» poročilo bje po lastnih klerikalnih poslancih. Do danes namreč še noben klerikalni poslanec ni znil o tem prevažanju vagonov v Bolgarijo. Zakaj molče? Zato, ker so si to najnovejšo hujskarijo najbrže izmislili. Na dan z imeni in dejstvi!

+ Demantirana italijanska laž. Rimsko «Tribuna» je nepravno objavila dolg intervju svojega atenskega dopisnika z grškim kraljem Konstantinom. V tem razgovoru se je kralj onstantin baje dotaknil tudi odnosov med Grško in Jugoslavijo, češ, da niso osebno tesni, a da tudi ni upati, da bi se v sedanjih razmerah popoboljšali. Sedaj pa grška vlada objavlja uradno poročilo, v katerem izjavlja, da grški kralj ni govoril z nobenim žurnalistom ali dopisnikom kakšega lista, najmanj z dopisnikom «Tribune», torej so vse tozadevne vesti prosto izmišljene.

+ Italija v strahu. «Giornale d'Italia» priobčuje brezobziren napad na ministra zunanjih zadev della Torretta povodom njegovega odhoda v Cannes, češ da bo tam Italiji s svojo politiko le škodoval. Navaža več političnih in diplomatskih neuspehov della Torrette in pravi, da je on s svojo nerodnostjo pokvaril vse, kar so storili njegovi predniki. Najobširneje razlaga zadnje dogodke in ugotavlja sledeče: Nikakor ne sme Italija prezreti dejstva, da obišče predsednik jugoslovanske vlade Pašić Dunaj in Prago. Ta obisk je v tesni zvezi z resnimi stvarnimi in energičnimi poskusi Masaryka in Beneša, ki hočeta stvoriti v osrednji Evropi močan slovanski blok. Ugotoviti se pa mora, da je vsa ta srednjeevropska politika izrečno protitalijanska, kakor so protitalijanske sploh vse diplomatske akcije, ki se zadnji čas vodijo v srednji Evropi. Isti list poroča iz Pariza, da se je v tamošnjih informiranih jugoslovanskih krogih naravnost in odločno trdilo, da je potovanje Pašića, oziroma že sama vest o njegovem potovanju v zvezi z dogodki in konfliktom z Italijo. Istotam se je tudi govorilo, da bosta jugoslovanska in čehoslovaska vlada predložili skupno noto konferenci v Cannesu, ki bo odločno odklonila italijansko vmešavanje v zadeve srednjeevropskih držav. Kako bo branil v Cannesu italijanske interese della Torretta, si lahko misli vsak, kdor pozna njegovo dosedanje diplomatsko delovanje. «Giornale d'Italia» na koncu odločno zahteva odstot della Torrette in pravi, da se Bonomi s svojo vlado izpostavlja veliki nevarnosti, ako bo poskušal držati della Torrette še dalje na krmlu italijanske zunanje politike.

Po sveu

— Predsednik Masaryk novablien v Pariz. Kakor poroča praška «Tribuna», je dobil predsednik Masaryk povabilo francoskega vredsednika Milleranda, naj pride v Pariz. O odpotovanju se bodo začela posvetovanja takoj ko dosepe zunanji minister dr. Beneš iz Karpatske Rusije.

— Nevtralna komisija za raziskavanje vzrokov svetovne vojne. V Kristijaniji se je konstituirala komisija, sestavljena iz zastopnikov vseh nevtralnih držav razen Danske, ki je dobila vsled svetovne vojne šlezvig in je torej ni več smatrati za popolnoma nevtraln. Delovanje te komisije je vzbudilo splošno zanimanje. Odbor, ki ga si eer podpirajo vse nevtralne vlade, nima službenega značaja.

— Dunajskim profesorjem — za brezplačno hrano. Ameriško društvo za zaščito otrok je ustanovilo za profesorje dunajske univerze in drugih visokih šol tako imenovane «profesorjske menzo», kjer dobivajo profesorji omenjenih zavodov brezplačno hrano na račun tega društva. To društvo je določilo kot božični dar 15.000 dolarjev kredita za te «profesorjske menze», kar znači 85 milijonov avstrijskih kron. S tem je obstoj te dobrodelne institucije za dolgo dobo zagotovljen in siromašni učenjaki rešeni akribi za vsakdanji kruh.

Prosveta

NAR. GLEDALIŠČE V LJUBLJANI.

Drama.

Sobota, 7. jan.: «Borba». E. Nedelja, 8. jan.: Popoldne ob 3. uri «Peterčkov poslednje sanje». Izv. Nedelja, 8. jan.: «Roza Bernadova». Izv. Ponedeljek, 9. jan.: «Pampeliška». Izv. Torek, 10. jan.: Zaprto.

Opera.

Sobota, 7. jan.: «Evangeljnk». B. Nedelja, 8. jan.: «Paust». Izv. Ponedeljek 9. jan.: Zaprto. Torek, 10. jan.: «Boris Godunov». C.

.....

Vaškovičev koncert. Operni pevec Vušković priredi te dni v Zagrebu koncert. Pel bo točke Beethovna, Brahmsa, Lajoviča in Sirole.

Klub prijateljev lepe umetnosti v Vukovaru. V Vukovaru na Hrvatskem se je osnoval imenovani klub, katerega člani bodo širili med občinstvom smisel za muzikalna, literarna in slikarska dela in bodo v to svrhu vsak teden prirejali predavanja.

Skupno delo čeških in jugoslovanskih umetniških revij. Češka umetniška revija «Dilo» je sprejela za referenta za jugoslovansko umetnost M. D. Gjurića, slikarja in grafika, ki se mudi sedaj v Pragi kot delegat kolegija jugoslovanskih grafikov. Kolegij bo priredil to leto češko-jugoslovansko retrospektivno grafično razstavo, razstavo lepe knjige, razstavo ekslibrisov, map itd. V svrhu boljše orijentacije in stila razstave bo odpotoval g. Gjurić te dni v Firence, da bo proučil tamkajšnje grafično razstavo. V reviji «Dilo» se objavljajo reprodukcije jugoslovanskih umetnikov Račkaga, Rašice, Bužana, Santla in Smrekarja, naša «Umetnost pa bo prinašala reprodukcije Čeloh Silovskega, Simone, Alekse in drugih članov kluba «Hollar». S takim vzajemnim delom bo omogočen napredek slovenske umetnosti, ki jo je sedaj dušil prestiž zapadne umetnosti.

Rusko kiparstvo v Parizu. V pariškem «Salon d'Autome» so razstavili ruski umetniki veliko del. Casopisje ugotavlja ob tej priliki nazadovanje francoske umetnosti, katero so tuici v Parizu samem popolnoma potisnili v ozadje. Najbolj hvalijo pariški listi dela Jurjevica, Mješčanikova, Bokovuskija, Orlova, Sudbinina, Lučanskaga, Levickega, Palažana in Catlineova.

Otvoritev milanske «Scale». Pred par dnevi se je otvorila milanska opera «Scala», katero so popravljali tri leta. Otvoritvena predstava v popravljani operi je bila Verdijeva opera «Falstaff». Milanska «Scala» obstoji že nad 150 let.

Molierjeva tristoletnica. Skupina Francozov, prijatelj ev umetnosti, je začela razposiljati vsem francoskim gledališčem prošnje s predlogom, kako naj proslavijo tristoletnico Moliejevega rojstva. Menijo, naj bi na jubilejni dan vsa gledališča na Francoskem uprizarjala vsaj po eno komedijo velikega komediografa. Posebno slovesno bodo proslavila tristoletnico pariška gledališča, ki bodo skozi štiri tedne uprizarjala Molierjeve komedije, v katerih bodo nastopali najboljši igralci. Samo v «Comedie Francaise» bodo dali 25 Molierjevih dram. Pripravljajo se tudi nove izdaje Molierjevih del in izdaja njegovih pisem.

Gledališče v nekdanjem dunajskem «Hofburgu» je bilo otvorjeno dne 27. decembra m. l. s predstavo Mozartove opere «Figaro se ženi». Gledališčna dvorana se nahaja v bivši redutni dvorani cesarskega dvora.

Bourget in reforma srednje šole. Na Francoskem je sedaj aktualno vprašanje latinščine na srednjih šolah. «Journal des Debats» je otvoril decato o tem in se je na prvem mestu obrnil na Paula Bourgeta, ki je navdušen pristaš latinščine. Slavni romanopisec je rkel med drugim: «Ce je mogoče poznati samega sebe, so mi zdi, da je ravno znanje latinščine in metoda, po kateri sem se učil latinščine dala tisto, kar je v moji duši najboljše. Ce premišlujem druge umetnike, moram ugotoviti isto. Zato mislim, da bi povzročila vsaka tozadevna reforma enostavno nazadovanje».

Sokolski vestnik

Občni zbor telovadnega društva Sokol v Sodražici se vrši dne 8. t. m. ob treh popoldne v društveni dvorani pri br. Strbenku z običajnim dnevnim redom. K občnemu zboru se vabijo vsi člani. Kot zastopnik župe se udeleži br. župni starosta. Zdruvo! — Izobraževalni odsek Sokola v Sodražici je priredil na rojstni dan Njegovega Velikanstva kralja Aleksandra predavanje, ki je bilo zelo dobro obiskano. Govoril je br. ravnatelj meščanske šole v Ribnici, Mervić.

Sport

Smači, rabljene, razdeli Sportna Zveza v Ljubljani danes dne 7. t. m. popoldne. Sportni klubi, ki so zaprosili zanje, naj pridejo popoldne ob 5. uri v skladišče g. Gorca, Gosposvetska cesta 14. Prineso naj potrdila svojega kluba in kavgijo po 25 dinarjev za par. — Sportna Zveza.

S. K. «Hermes» v Ljubljani ima svoj redni občni zbor v soboto dne 14. t. m. ob sedmih večer pri Moharju v Spodnji Siski.

Domače vesti

*** Iz upravnistva «Jutra».** Zadnje dneve nam naročniki prav pridno pošiljajo naročnino. Poleg starih, ki so nam ostali zvesti do zadnjega, se oglašajo tudi razveseljivo veliko in stalno naraščajoče število novih naročnikov. Starim naročnikom pošiljamo list na njihove, nam že znane naslove, novim pa ga moremo seveda poslati še-le, ko zveemo za njihovo ime po poštni položnici. Zaradi obilice dela, ki ga ima ob novem letu tudi pošta, prihajajo pošne položnice na upravo le počasi. Zato prosimo čitatelje, naj nove naročnike opozore na to okoliščino in jim svetujemo, da istočasno, ko oddajo svoj denar sporoče še po dopisnici Upravnistvu «Jutra» (Ljubljana, Prešernova ulica 51) svoj natančen naslov z opazko, da so oddali naročnino, kakor se jim bo začelo «Jutro» takoj pošiljati. Tudi prosimo naj pri pošiljanju naročnine vsak z besedico «nov» ali «star» označi, je-li nov ali star naročnik. S tem prihrani upravnistvo mnogo dela in omogoči hitrejše poslovanje. Pripominjamo pa, da se v upravnistvu «Jutra» vključno ogromnega dela pošta rešuje vsak dan sproti.

*** Beograjska redakcija in administracija «Jutra»** je nameščena v Gračaniki ulici št. 16 (telefon št. 1442). Prijatelji našega lista imajo priliko da tja-kaj sporoče morebitne napake in važne vesti, ki bi jih radi udeležili v Ljubljani s poročili telefonično. Iz administracije v Gračaniki ulici je tudi organizirana prodaja «Jutra» v Beogradu tako po trafikah, kakor v kolportajih. Kdor ima v tem oziru kako željo ali opozorilo, ga prosimo, da sporoči to beograjski administraciji «Jutra».

*** Minister poljoprivrede gosp. Ivan Pucelj** je povodil pravoslavni božični praznik prišel v spremstvu svojega kabinetnega šefa gosp. Miloša Stiblerja v Slovenijo. Minister Pucelj se udeležil danes seje izvrševalnega odbora SKS, v ponedeljek pa se vrne v Beograd. — Tudi več drugih ministrov se je čez božične praznike odpeljalo iz Beograda na svoje domove.

*** Proslava donošenja badnjaka v Ljubljani.** Včeraj popoldne je pričelo tudi v Ljubljani praznovanje pravoslavnega božiča z donošenjem badnjaka. Okoli 13. ure je izpred komande dravske divizije, kjer se je zbralo mnogo občinstva, odšla velika povorka oficirjev in vojakov na konjih in okrašenih vozovih, na čelu jim barjaktar v tiolski gozd, odkoder je pripeljala slavnostno okrašena božična drevesa. Povorka se je najprej ustavila pred stanovanjem divizionarja generala Dokića, kjer je oddala drevesce in bila pri tej priliki po pravoslavnem običaju pogostena s kupico vina, kakor je oddala posamezna drevesca še po vseh vojašnicah. Sicer pa je bilo letošnje slavlje donošenja badnjaka še pod vplivom dvornega žalovanja: manjkala je namreč običajna gozdba in izostalo je tudi streljanje povorke.

*** Proslava badnjega dne v Mariboru.** Včerajšnje proslave badnjega dne z obhodom po mestu se je poleg pravoslavni oficirjev in vojaštva udeležil tudi jezuiti odedek Sokola in pa veliko število civilnega prebivalstva. Povorka je gledala po ulicah na tisoče in tisoče občinstva. Po obhodu je sledil v vojašnici polpoka št. 45 zakussek za častnike in povabljeni goste.

*** Italijanska provokacija v Sarajevu.** Na Silvestrov večer je v neki sarajevski restavraciji prišlo do incidenta med nekim našim oficirjem in nekim italijanskim vinskiim trgovcem. Nekdo izmed trgovčeve družbe se je vmešaval v prepir z izjavo, da je italijanski oficir in da bo oklofural naše oficirje. Nato ga je naš oficir, neki poročnik, braneč narodno in oficirsko čast udaril s sabljo, kakor se je hrabri Italijan naglo izgubil skozi vrata.

*** Kaj je na Koroskem nevarno javnemu miru.** V Globasnici na Koroskem je tamkajšnje izobraževalno društvo nameravalo na novega leta dan uprizoriti «Desetega brata», okrajno glavarstvo v Velikovu pa je uprizoritev prepovedalo, ter poslalo v Globasnico sedem oročnikov, ki so siloma zabranili predstavo, h kateri se je zbralo nad 800 ljudi. Ljudstvo je bilo sicer upravičeno razburjeno, vendar se kljub temu mir ni kalil. Tako nasilno dušijo avstrijske oblasti kulturni razvoj Slovencev v zasmešljiv pogodbli, ki narodnim manjšinam jamči narodne pravice.

*** Ptujski župan potrjen.** «Napreje» poroča iz Ptuja: Glasom brzojavnega obvestila iz ministrstva notranjih zadev je bil dne 3. januarja podpisan ukaz, s katerim je sodrug Tomaž Lozinšek potrjen za župana v Ptuj.

*** Nova palača ministrstva za šume in rube v Beogradu** se bo nahajala v ulici Miloša Valkega. Poslopje bo imelo štiri nadstropja; načrt je izdelalo 14 arhitektov, a stroški bodo znašali 12 milijonov dinarjev.

*** Gibanje demokratske stranke v Mariboru.** V zadnji tedni je pričelo v krogi demokratske stranke izredno živahno gibanje. Ker se priglasi vsak dan novi člani, ki bi se radi udeležili obdnega zbora krajevnega organizacije, se isti ne bo vršil ta teden, kakor je bilo napovedano, ampak šele sreli januarja.

*** V Ljubljani je umrl** dne 6. januarja gospod Filip Kalan, pošni poduradnik. Smrtna kosa ga je pobrala nenadoma are-di moške dobe 49 let. N. v. m. v.

*** Odlikovanje pisatelja Finžgarja.** Danes ob 11. dopoldne bo gosp. pokrajinski namestnik Hribar izročil red sv. Save tretjega razreda znano-mu slovenskemu pisatelju župniku Francu Finžgarju v Ljubljani. Slovesnost se vrši v trnovskem župnišču.

*** Odlikovanje.** Za zasluge na narodnem in prosvetnem polju med vojno je bil odlikovan z redom sv. Save IV. stopen vpok. profesor vojaške realke v Mariboru, major Anton Ivanović Mečger. Odlikovanje je v zvezi z njegovim predstojnim imenovanjem za državnega upravnika narodnega gledališča v Mariboru.

*** Umrl** je na povratku iz Nemčije v domovino dne 4. januarja v nekom dunajskem sanatoriju zagrebški odvetnik dr. Svetimir Korporič v 47. letu svojega življenja. Pokojnik je bil odlična osebnost v hrvatskem javnem življenju. Zelo kot akademik je v dijaških krogih ostro nastopal proti Klueu - Hedervaryjevemu režimu. Med uprizoriteljji sežiga madžarske zastave v Zagrebu je bil tudi Korporič, ki je bil vsled tega relegiran z zagrebske univerze. Svoje študije je dovršil v Pragi, kjer je urejeval revijo «Hrvatska misao». Kot odvetnik je deloval v Brodu in pozneje v Zagrebu. V dobi mirovnih pogajanj v Parizu je naša vlada odposlala dr. Korporiča kot eksperta za gospodarska vprašanja v Pariz. Prod letom dni je obel na ledvicah. Zdravil se je v raznih nemških sanatorijih. Na potu iz Nemčije v domovino je podlegel težki bolezni.

*** Hrvatski pokrajinski namestnik v Beogradu.** Iz Beograda poročajo: Pokrajinski namestnik za Slavonijo g. Demetrovč je imel danes daljšo konferenco s finančnim ministrom dr. Kumanudijem, na kateri je poudarjal potrebo povisrja dodatkov na plače občinskim uradnikom v Hrvatski in Slavoniji. G. minister je obljubil, da bo potrebne vsote za te dodatke realiziral s 8 in pol milijona dinarjev, ki se bodo dobili od dela 100st. davka na takso, ki je predviden za to leto. Danes dopoldne je g. namestnik posetil tudi prometnega ministra ter mu naglašal potrebo, naj se čimprej začne s popravili v pristaniščih v Bakru in Martinišci. Minister je obljubil, da bo storil vse potrebne korake. Nato je g. namestnik zainteresiral g. ministra o potrebi dela na progi v Rogaško Slatino. Za ta prometna popravila je že predviden kredit v tem ministru.

*** Lesene hišice za Jugoslavijo.** Kakor se iz Beograda poroča, je ministrstvo za agrarno reformo zahtevalo od reparacijske komisije, naj nam Nemci na račun vojne odškodnine dobavi večje število lesenih hišic, kakor jih je v večjem številu že zročila drugim državam, zlasti Franciji. Take hišice so baje prav lične in bi se na ta način tudi naša stanovanjska miser za nekoliko ublažila.

*** Razredna loterija.** Pretekli ponedeljek in torek se je vršilo v Beogradu žrebna srečje tretjega kola razredne loterije. V prvem razredu so večji dobitki odpadli na naslednje srečke: 20.000 dinarjev dobi srečka št. 8.1642, 10.000 dinarjev, srečka 49.586 2000 dinarjev srečka 63189; po 1000 dinarjev dobi srečke 3388, 43.432, 53.070, 71.426 in 85.602; 5000 dinarjev srečka 85.482; po 600 dinarjev srečke št. 18.967, 22.942, 24.574, 25.612, 56.281 in 72.329; po 400 dinarjev dobi srečke 5935, 14.875, 44.936, 45.513, 68.025, 4022, 11.660, 32.033, 47.980, 71.230, 72.324, 10.961, 29.875, 37.331 in 73.451. Premio v znesku 60.000 dinarjev dobi srečka 60.550.

*** Obrtni koledar za leto 1922** je izšel. Naročnikom, «Trgovskega lista» in «Obrtnega Vestnika» zunaj Ljubljane se bo razposlal po poštne povzetju in sicer s poštnino vred za 9 dinarjev 20 para. Naročnikom v Ljubljani so bo pa dostavljeni proti plačilu 7 dinarjev 50 para.

*** Veliko palačo namerava zgraditi ljubljanska Zadruga gospodarska banka v Mariboru.** Predela so se že pričela. Palača bo stala na vogalu Aleksandrove in Frančiškanske ulice in bo baje petnadstropna, torej največje poslopje v Mariboru.

*** Naraščanje draginje v Mariboru.** Z novim letom je pričelo v Mariboru, ki je veljal dosedaj ne samo kot najcenejše mesto v Sloveniji, ampak sploh v Jugoslaviji, nenavadno naraščanje draginje. Kavarnarji so povišali svoje tarife za 25—50 odstotkov; njim so sledili tudi restavratelji in gostilničarji. Tendence draginje se kaže tudi v trgovinah in na trgu. Mesarji napovedujejo 50 odstotno povišanje cen mesa.

*** Prvi ples Slov. lovskega društva v Mariboru,** ki se je vršil v četrtek zvečer, je bil ena največjih slovenskih prireditvev te vrste v Mariboru. Prireditve so posetili tudi gosti iz Ljubljane, Celja in Ptuja in je gnoten uspeh zelo zadovoljiv.

*** Izjava.** Na željo g. Mirka Vande ureništvo radevolje izjavlja, da ni on napisal svoječasno v «Jutru» priobčene-ga dopisa o mariborskih učiteljih h ter-nopredlogih in da — v kolikor je ure-ništvu znano — z dopisom tudi ni bil v zvezi.

*** Španska bolezen v Zagrebu.** V Zagrebu se je zadnje dni pojavilo več slučajev španske bolezni. Kakor poroča «Ri-teč», doslej še ni nevarnosti, da bi se bolezen v večem obsegu razširila.

*** Francoski «kavalir»** Ljubljansko po-litijsko ravnanje je dobilo obvestilo, da se klati po avstrijski republiki neki

goljuf, ki se izdaja za inženirja André Chaurvina iz Pariza. Pravi tudi, da je zaposlen pri francoskem poslanstvu na Dunaju. Možakar pa ima čudne navade, ki diplomatom prav nič ne pristojajo. Na prav kavalirski način se seznanja z ženskami, katerim potem izvašlja denar in dragocenosti, ako pa to ne gre, se po-služiti tudi drugih poslov. Dosedaj je osre-čil francoski «kavalir» že razna avstrijska mesta, posebno Salzburg, Linz in Innsbruck, povsod pod drugim imenom. Pojavil se je dalje na Semmeringu, kjer je zapustil v spominu 150.000 kron dolga in potem neznanom izgini. Ni izklju-čeno, da obišče kmalu tudi našo državo.

*** Tihotapec napadel avstrijskega mejnega stražnika.** Nad Lučanami, ob naši severni meji, je v sredo neki tihotapec napadel tamkajšnjega avstrijskega ob-mejnega stražnika in ga težko ranil. Ran-jenega paznika so našli naši graničarji in ga takoj prepeljali v najbližjo hišo, kakor so obvestili o dogodku avstrijske tovaršice, ki so svojega ranjenega otpra-vili v graško bolnico.

*** Izgnana sta iz naše kraljevine** in poslana preko meje kot nadležna tuja-cin ameriški državljani Rubin Queros iz Rio ne propagande in pa stavbeni mojster iz Vrhnike, Heini Leon, rodom Dunajčan, ki je bil sivočasno radi poverbe ob-sojen na 2 meseca težke ječe.

*** Tatvine.** V klavnicu je bil Gjorgju Grščenu ukraden tisoč kron vreden suk-njič, trgovskemu slugi Ivanu Omahnu ne propagande in pa stavbeni mojster iz Vrhnike, Heini Leon, rodom Dunajčan, ki je bil sivočasno radi poverbe ob-sojen na 2 meseca težke ječe.

*** Nezvesta služkinja.** Frančiška Debe-vec, služkinja pri trdnici Geršak na Kongresnem trgu je izmaknila solastnici trdnice, Mariji Klobčar, desetdolarski bankovci. Tatvino je dalje časa drzno tojila, vendar pa je policija končno do-gnala, da je Debevecva izmenjala ban-kovce v Eskomptni banki. Gospoj Klob-čar je v zadnjem času zmanjkalo tudi okoli 7000 K našega denarja. Debevecva je že pod ključem.

*** Rebra si je polomil pilarski pomoč-nik** v Trzinu, Ivan Vavpotič, brez rednega stanovanja. Prenočeval je v neki pod-strešni luknji. Ko je šel pred dvema dne-voma zopet v svoje zaslonno stanovanje, je v tem padel čez neki podstavljeni zaboj na sosedni tram in si pri padcu polomil rebra na desni strani.

*** Nesreča.** Pri gradnji prekmurskega mostu čez Muro je ponesrečil delavec Peter Markič iz Hrvatske. Pri dviganju hloda mu je zmokalo nogo. Težko ranjenega so prepeljali takoj v mariborsko bolnišnico.

*** Tatvine v ljubljanskem «Balka-nu»** v skladišču ljubljanskega «Balka-nu» so se že dalj časa vršile velike tat-vine. Trdnika Dular & Fabiani je zapa-zila da ji zmanjkujejo celi kosi manu-fakture. Tatu pa se ni moglo priti na sled. Trdnika je končno najela nekega užitninskega paznika, da je prenočeval v skladišču ter čakal tatu. Pretekli ponedeljek ponoči pa je užitninski paz-nik, ki je zopet prežal na tatu, nena-doma zapazil, da se je nekdo priplazil v skladišče, prižgal vžgalico in ker ni videl nikogar, potegnil kosi manufak-ture iz skladišča. V tem trenutku pa zažari električna svetilka užitninskega paznika, ki je tatu takoj spoznal: bil je to Ludovik Mihelak, nočni čuvaj «Balkana». Mihelak je sicer zbežal, a policija ga je kmalu aretirala. Dne 6. januarja se je v Mihelakovem stanovanju izvršila hišna preiskava. Na-šlo se je mnogo manufakture, olja, riža, cikori in mila. Mihelak je tatvi-no končno priznal ter povedal, da je kradel že od marca lanskega leta. Tatu so izročili sodišču.

*** Veliko palačo namerava zgraditi ljubljanska Zadruga gospodarska banka v Mariboru.** Predela so se že pričela. Palača bo stala na vogalu Aleksandrove in Frančiškanske ulice in bo baje petnadstropna, torej največje poslopje v Mariboru.

*** Naraščanje draginje v Mariboru.** Z novim letom je pričelo v Mariboru, ki je veljal dosedaj ne samo kot najcenejše mesto v Sloveniji, ampak sploh v Jugoslaviji, nenavadno naraščanje draginje. Kavarnarji so povišali svoje tarife za 25—50 odstotkov; njim so sledili tudi restavratelji in gostilničarji. Tendence draginje se kaže tudi v trgovinah in na trgu. Mesarji napovedujejo 50 odstotno povišanje cen mesa.

*** Obrtni koledar za leto 1922** je izšel. Naročnikom, «Trgovskega lista» in «Obrtnega Vestnika» zunaj Ljubljane se bo razposlal po poštne povzetju in sicer s poštnino vred za 9 dinarjev 20 para. Naročnikom v Ljubljani so bo pa dostavljeni proti plačilu 7 dinarjev 50 para.

*** Veliko palačo namerava zgraditi ljubljanska Zadruga gospodarska banka v Mariboru.** Predela so se že pričela. Palača bo stala na vogalu Aleksandrove in Frančiškanske ulice in bo baje petnadstropna, torej največje poslopje v Mariboru.

*** Naraščanje draginje v Mariboru.** Z novim letom je pričelo v Mariboru, ki je veljal dosedaj ne samo kot najcenejše mesto v Sloveniji, ampak sploh v Jugoslaviji, nenavadno naraščanje draginje. Kavarnarji so povišali svoje tarife za 25—50 odstotkov; njim so sledili tudi restavratelji in gostilničarji. Tendence draginje se kaže tudi v trgovinah in na trgu. Mesarji napovedujejo 50 odstotno povišanje cen mesa.

*** Prvi ples Slov. lovskega društva v Mariboru,** ki se je vršil v četrtek zvečer, je bil ena največjih slovenskih prireditvev te vrste v Mariboru. Prireditve so posetili tudi gosti iz Ljubljane, Celja in Ptuja in je gnoten uspeh zelo zadovoljiv.

*** Izjava.** Na željo g. Mirka Vande ureništvo radevolje izjavlja, da ni on napisal svoječasno v «Jutru» priobčene-ga dopisa o mariborskih učiteljih h ter-nopredlogih in da — v kolikor je ure-ništvu znano — z dopisom tudi ni bil v zvezi.

*** Španska bolezen v Zagrebu.** V Zagrebu se je zadnje dni pojavilo več slučajev španske bolezni. Kakor poroča «Ri-teč», doslej še ni nevarnosti, da bi se bolezen v večem obsegu razširila.

*** Francoski «kavalir»** Ljubljansko po-litijsko ravnanje je dobilo obvestilo, da se klati po avstrijski republiki neki

Gospodarsvo

NAŠI GOSPODARSKI STIKI S ČESKO.

Ovire razvoja in napredka naših go-spodarskih stikov s Čkoslovaško so v glavnem treh vrst, in sicer prometne, va-lutne in trgovinske v ožjem smislu.

Največje pomena so prometne ovire. Celi so kot dobri organizatorji takoj u-videli, da je predpogoj za uspešno orga-nizacijo zunanje trgovine, ureditev odno-sno kontrole prometa. Zato so uvedli po celi Avstriji, v Trstu in tudi pri nas pro-metna zastopstva, zvezne uradnike, ki vo-dijo natančne evidenco o gibanju izvoznih in uvoznih transportov Čkoslovaške preko ozemlja drugih držav. Ker je po prevratu obstajala nevarnost, da bi Av-strija bojkotirala česko-jugoslovanski pro-met so organizirali direktne hangarove vlake, ki vozijo vse pošiljave iz Česko-slovaške direktno v Maribor. Toda tu začneja kačamiteta. Medtem, ko se blago za Slovenijo redno dostavlja, zastaja se-daj že mesece ves tovar, ki je določen za Zagreb in vzhodno ležeče postaje, ker je Zagreb s tovarni prenapolnjen in ne sprejema nadaljnjih pošiljatev. Posledica tega je, da mora južna železnica trans-porte deponirati na Tezmem in omejevati sprejem blaga iz Avstrije. Tako se do-gaja, da morajo pošiljave koka in pre-moga čakati na Tezmem po 20 dni, že-lezo, sladkor in lepenka pa 15 dni, go-spodarski stroji 12 dni, steklo po tri tedne, papr 18 dni, tekstilno blago 14 dni in celo nabiralni vozi po 10 dni, pred-no jih hoče državna železnica sprejeti. Pri tem s lahko mislimo, s kakšnimi stroš-ki in izgubami je ta zastoj zvezan.

Preko Čkoslovaške se prevozi blago iz najbolj oddaljenih krajev v treh do štirih dneh, preko Avstrije rabijo han-garovi vlaki povprečno tudi toliko, a kaj pomaga vse skupaj, ko zastane pri nas takoj na meji. Stoji vozi park, mora se plačevati ogromna najemina za vagon-e, trgovci je brez blaga, medtem ko je mo-ral fakturo plačati naprej, zamudi sezo-no, blago se kvari, industrijska podjetja ne obratujejo, koka pa stoji medtem na Tezmem. Poudarjamo še enkrat, da južna železnica v tem oziru ne zadene krivi-ča in da se ona trudi spraviti blago naprej, la pa je to pri razmerah na državni že-leznici nemogoče. Nevarno se je dogodilo la je stalo mazilno olje in stroji za sklaj-korno tovarno v Carvenki na Tezmem 22 dni, odnosno 17 dni, tovarna pa vsot tega ni mogla obratovati in je imela lnevno do 50.000 dinarjev škodo.

Kako naj naš trgovci kalkulira, ko se mu medtem valuta lahko za 100 odstot-kov spremen? Kako naj nosi tako ogromni riziko pri tako nezanesljivih pro-metnih zvezah. Čehi so se trudili, da b. se tudi pri naši državni železnici razmo-zboljale, toda ministrstvo saobračaja je odklonilo vsa' projekt, medtem pa sa-mo ni bilo kos razmeram.

Ugodnosti hangarovih vlakov se večina naših trgovcev ni posluževala. Oni so na-vadno oddajali blago dunajskim spedi-terjem, ki so dolgo časa delali reekspe-dicije českih vagonov na Dunaju. Pozne-e je čkoslovaška vlada strogo prepo-vedala vsako reekspedicijo iz českih vago-nov v inozemstvu, posebno na Dunaju. Vsed tega so se morale pošiljave iz čs-kih vagonov vskladiščiti v spedijska skladišča in so se morali na novo iskati vagoni za prevoz k nam. Stotine pošilja-ov so se vsled tega zadržale po cele me-sece in vendar so naši trgovci še vedno vorna klijentela dunajske spedijske, ki e zloričajoč to razmere ustanovila podruž-nice v Mariboru in Zagrebu.

Vzhojne pokrajine naše države imajo mnogo ugodnejšo in cenejšo prometno-zvezo s Čkoslovaško po Donavi. Ta promet se vedno bolj razvija na škodo ranizita po železnici preko Slovenije.

Druge ovire je valuta. Relativno na-di porast čkoslovaške krone na med-narodnem trgu dela čkoslovaški eks-portni industriji slne skrbli, ker je Čs-ko-slovaška obdana okrog in okrog od tamih slabših valut. Porast krone je iz-val tudi v českim notranjem gospodar-stvu, v premogarstvu in železarstvu dosti-močne krize. Počuden je česke valute je naravna posledica smotrene gospodarske politike. Češka je takoj po prevratu od-pravila vsakršno uvozno carino na živi-la in brezobzirno prepovedala uvoz vsega, kar izdeluje v zalostni množini domača industrija. S tem je dosegla, da je trgo-vinska bilanca zelo aktivna. Aktivna je tudi v zvezi z našo državo, v katero se uvažja iz Čkoslovaške velike množino vsakovrstnih manufaktur, stekla, porce-lana, železa, sladkorja, koka, strojev in cila vrsta drugih drobni predmetov. Na-sprotno pa z našimi agrarnimi produkti nimamo na Čkoslovaškem nobenega tra-ga. Posledica tega je, da je moral pasiv-ni saldo tudi v cenitvi valute najti za nas neugodni izraz, Jugoslovanski manu-fakturi so se lahko miselnost ostali lanske leto velike vsote dolžni L. Čkoslovašk-em in sedaj jih morajo kričati za vsako ceno. Najbolj je anektiran v tem oziru Beograd, vendar so tudi slovenski trgo-vci zaradi stalnega porasta čkoslovaške krone nemalo vzemirjeni.

Pri medsebojnih trgovinskih stikih se je že pri prvi kompenzacijski pogodbi meseca aprila 1919 od obeh strani grešilo. Obe strani sta navelišle eno kompenzacijskim predmetom na svetovno tržno pari-teto, posledica je bila, da se je le nezna-ten del dovoljenih kontingentov prodal od nas na Česko, nasprotno pa smo mi mo-rali tam kupovati sladkor, železo, premog stekla itd., ker ga od drugod nismo mogli dobiti. Napačno je bilo, da se je ta-krat dala cela denarna gostila v uravo

odnole praški kreditni banki, ki je mo-nopol po svoje izkoristila. Sedanja za-danja trgovinska pogodba ima zelo ozek obseg. Njena veljavnost se automatično podaljšuje od treh do treh mesecev. Glav-ni pomen pogodbenega stanja je, da u-živa uvoz obojestransko ugodnost mini-malne carinske tarife. Dosedaj se še ni nobene strani dala iniciativa za revizijo odnosa razširjenje trgovinske pogodbe. Trgovinski direktni stiki naša trvdč e čkoslovaškimi dat-rajo po večini že iz-za stare Avstrije, vendar igra Dunaj še vedno važno posredovalno vlogo, ker se mnogi ne morejo otresti prejšnje tradicije. Vzorčni sejmi, strokovno časopje in vzajemni poseti imajo praktično nalogo, da pospešijo direktne stike in zbl'žajo go-spodarske kroge obeh držav, ki se morata gospodarsko dopolnjevati.

*** Mariborska obrtna razstava.** Sloven-sko obrtno društvo je sklenilo, da priredi tudi leta 1922 obrtno razstavo in sicer v veliko večjem obsegu, kakor je bila prva obrtna razstava. Nova razstava se priredi pod naslovom «Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru». Razstava se lahko udeleži vsak obrtnik, ki ima svo-je b.vališče na ozemlju bivše Stajarske, Prekmurja in slovenske Koroške. Tudi je razstava dostopna obrtniškim javcem vsch strok: siromasnejše take razstavljal-ce bo podpiralo obrtno društvo. Cas in prostor te velike razstave se bo še dolo-čl. Izvoljen je že razstavni odedk «Sloven-skega obrtnega društva» v Mariboru, na katerega treba naslovljati vsa tozadevna vprašanja interesov.

*** Poprava tiskovne napake v kome-tarju k carinskemu zakonu.** Na strani 679 komentarja (izdaja v latinici, Beograd 1920) je dvakrat ponatisnjena sledeča od-redba, ki se nahaja pri postavki 467: Car-ko isto po br. 471, tač. l. pod v. carine se iz pantiljke pripremljene za neposred-nu upotrebu, n. p. za telegrafe, registro-vanje, naplate i. t. zine za avtomatske kase i. vage i. t. al.; pripremljene pantilj-ke na česire itd., u koliko ne bi dolazile u broj 459. Ta pripomba sme tedaj ostati le pri postavki 467 in je na strani 379 črtati.

*** Električna železnica Varaždin-Va-raždinske toplice.** Na seji mestnega za-stopstva varaždinskega se je obravnavalo vprašanje izgradnje električne železnice Varaždin-Varaždinske Toplice. Mestno po-glavarstvo je sporočilo, da je Splošna stavbena družba v Mariboru poročala, da se z realiziranjem projektirane železnice ne bo moglo prej pričeti, dokler ne bo Varaždin priključen na elektrarno v Fali in s tem zasigurana struja za pogon.

*** Promet bosanskih železnic.** Držav-ne železnice sarajevske direkcije so od-prem le od 1. junija do konca novembra 1921. leta 2.179.087 oseb in 609.202 tone blaga. Dohodkov je bilo 185.031.370 kron. V istem razdobju 1920 leta je bilo od-premljenih 1.733.135 oseb in 518.107 ton blaga, a dohodkov je bilo 127.925.920 K. Po tem se je torej zvišal osebni promet za 456.952 oseb, tovarni promet za vsoto 91.095 ton, dohodki pa za 57.105.450 kron.

*** Urejevanje bakarske luke.** Kakor po-ročajo iz Bakra, je zasipavanje takozva-nega «Manirada» v bakarskem zalivu, ki ga vrši lesna d. d. Goranin že v glav-nem izvršeno. Na tako dobljenem prostoru so postavili skladišča za fin les. Podjetje Goranin bo spomlad z zapiso-vanjem morja nadaljevalno ter bo urodilo lastni molo za kranje blaga.

*** Čkoslovaška izvozna trgovina in Split.** V «Praški vzorikov» veletrhu» je napisal dr. Fr. Ziska članek o važnosti Splita za čkoslovaško trgovno. Kot dober poznavalec naših gospodarskih raz-mer, ker je bil upravitelj «Vjersajskega zavoda» v Beogradu, poudarja dr. Ziska važnost našega Splita, ki bo postal a čas-om ena najvažnejših luk na Jadrnu. Čkoslovaška je zelo oddaljena od mor-ja, a njena industrija se vedno bolj raz-vija, zato je postavljena pred dilemo: kam naj usmeri svoj izvoz. Doselej je ve-liki del čkoslovaške industrije šel pro-čko Hamburga in Trsta, toda ker sta se ti luki navzile svoji važnosti polkazali ne-primerni za čkoslovaški izvoz in to za-radl raznih železniških težkoč in tarif, se je začelo sedaj buditi v Čkoslovaški največje zanimanje za Split, ki ima vse nogočda se razvije v prvovrstno luko, čim se spoji z dobrimi železniškimi mre-žami.

*** Mesne cene v Trstu.** V Trstu so od-rejene maksimalne cene govedine: spred-nji del s privago 6 lir, zadnji del s pri-vago 7.40 lire, meso brez kosti 12 lir.

*** Davek na luksuzno blago v Italiji.** Italijanska vlada je povišala uvozni da-vek na luksuzno blago za 10 odstotkov.

*** Cene čkoslovaškemu železu** so se zopet povišale, in sicer zaradi povišanja produkcijskih stroškov in povišanja cen koka.

Borza

Curli, (ob 12. ur): Berlin 2.65, New-york 5.18, London 21.71, Pariz 41.25, Mi-lan 22.25, Praga 8.30, Rudimpesta 0.35, Zagreb 1.82, Varšava 0.18, Dunaj 0.18, av-strijske žigosane krone 0.10.

Ostale borze danes zaradi praznika ni so poslovale.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Odgovorni urednik Vit. F. Jeleno

Kaj je Jugoslaviji najbolj potrebno?

V svoji včerajšnji številki smo zadnjkrat objavili izreke za one cenj. svoje bralce, ki se žele odgovorjati na naše vprašanje: »Kaj je Jugoslaviji najbolj potrebno?« Uspoštevali se bodo za nagrade le še odgovori, ki nam prispejo do večera današnjega dne. Za objavo pa se upoštevajo še odgovori, ki pridejo do nedelje zvečer. (V nedeljo odposlani odgovori, ki pridejo še-le v ponedeljek, so torej na vsak način prepozni.)

Do petka zvečer smo prejeli 217 novih odgovorov. Vsega skupaj jih je torej do petka zvečer 1907. Med novodošli udeleženci je to pot izredno veliko število učiteljev in profesorjev, dijakov, več zakonskih (po dva odgovora). Dalje so trije stari udeleženci ponovno poslali odgovore, oziroma dopolnili k prejšnjim. Med današnjimi udeleženci je tudi zopet en vseučiliški profesor, četrti po številu, dalje nekaj sodnikov raznih činov, mnogo obrtnikov, nekaj trgovcev, nekaj udeležencev brez točnejšega naslova, 17 žensk. Zopet je mnogo odgovorov iz zasedenega ozemlja, 6 odgovorov je iz Beograda, 1 iz Niša, 1 iz Sandžaka, 1 iz Opatije, 1 iz Ilirske Bistrice, 2 iz Trsta, 2 iz Ljubljane, 3 iz Gorice, 2 iz Essena. Največje število zadnjih odgovorov pa je iz Maribora. Samo v enem pismu jih je bilo 7, v drugem 6.

Od ponedeljka dalje se bo ves material še enkrat pregledoval. Na to bo v posebni prilogi, iz izide med tednom, objavljena razdelitev nagrad, točna statistika udeležencev, dalje razni odgovori po skupinah ter mnogi zanimivi in podučni prispevki naših udeležencev. Naj vsakdo sam sodi, ali je naše presojevanje odgovorov pravilno, in ali ni bilo res dobro, da smo stali v vprašanje, ki je vzbudilo toliko zanimanja v naši javnosti, mnogo več, nego se more soditi po sicer impozantnem številu odgovorov. Ne zaradi sebe, kakor so nam očitali zabavljaji. »Kaj je Jugoslaviji najbolj potrebno?« je bilo stavljeno stvarno in ponosni smo na svoje cenjene bralce, da so po ogromni večini odgovarjali stvarno!

CLAUDE FARRÈRE:

72

Morski ropar

(Le Flibustier des Mers.)

Roman.

Rdečebredci je ves prepričan in navdušen in Tomaž ga krepko potreplja po ramah.

»Dovolj ženčanja! Da ne izgubim časa, niti ne obiščem gospoda Cussija in ga ne poprosim ničesar, ker bi mi itak ne ustregel. Nakrcam si provizanta in sladke vode, potem pa kvišku sidra in napred, z bogom! Z menoj hodi, če ti je ljubo, in me spremi na tej vožnji! Ker noče francoski kralj več imeti sovražnikov, izjavljam, da mi je sovražna vsaka ladja, ki je nakrcana z blagom, in da so izvezete le ladje Francije, Flibustije in makar še Anglije, zaradi tebe. Tu je razpelo, tu sveto pismo. Nanj si medsebojno priseživa po stari šegi, če ti je prav!«

Rdečebredci potegne izza pasu kratko sekirico in jo dvigne v zrak. »Na to-le prisegam, izjavi. Na ostro brušeno jeklo sekire si bomo odslej prisegavali mi, nekdanji Flibustejci, ki bomo, če treba Flibustijo tudi preživeli in ki bomo iz korzarjev in pustolovcev naredili danes ali jutri pomorski zarod, preroben, ves nov, zarod junakov na debelem morju in pustolovcev za srečo!«

»Za srečo, da!« pritegne Tomaž Jagnje, in prvi priseže na ostro brušeno sekirico.

2

Ko se je torej Tomaž vrnil na Tortugo, je iznova pričel korzarsko obrt brez brige, ali so se časi menjali ali ne. In iznova je precejal ameriško vodovje skozi sito, kakor nekoč...

Kakor on, so pričeli tudi vsi drugi Flibustejci iznova svoje delo, zlasti vsi oni, ki so prestali vse nevarnosti tega strašnega življenja, vse bitke in spopade ter kanonade, žolto mrzlico, čeri, viharje in druge šale, ki so tako pripravne, da skrajšajo človeško življenje. Vsi ti hrabri in drzni dečki so se vruga brigali za vse one evropske ukaze in povelja, zabrane in strogoosti, s katerimi so jih nadlegovali kralji evropskih držav. Trdno so bili odločeni, da teh zabran ne bodo upoštevali, pa naj pride, kar hoče, tudi če bi morali svoj sedanji korzarski stan zamenjati z brezpravnim pravcatim pomorskim roparstvom. Nasprotno, njihovo delovanje se je podvojilo in potrojilo, kakor v zasmeh onim kraljem, ki si predrežno lastiti nekakšno oblast nad svobodnimi Flibustejci. Med capom Catoche in španskimi lukami, med Florido in Venezuelo je zato Tomaž iznova srečaval

vse one, ki so že bili njegovi stari znanci in tovariši, in v mnogih slučajih je šel z njimi na skupen lov, bodisi da je sklenil z njimi običajno korzarsko pogodbo, ali pa da so si prisegli na nov način, na ostrino sekire. Kajti bili so še vsi oni stari: Pustolovec iz Dieppa, še bolj debel in še bolj predrzen ko kedaj poprej, in tudi oni iz Olerona, še vedno poln hugenotskega licemerstva, dalje Flibustejka Mary Rackam, ki se še vedno ni ločila od svojega Rdečebredca, dasi ga je bila že dovolj pogosto varala z Benečanom Loredanom, in ki je vkljub vsemu še vedno jadrala z Angležem na njegovem »Flying Kingu« in se udeleževala vseh bitk. Bilo je tudi še mnogo drugih, ki jih Tomaž ni poznal, pa je o njih že slišal. Tako je bil med njimi Francoc Grammont, ki se je baš vrnil z obale Cumanske, na kateri je v naskoku zavezal mesto Puerto Cabello, o čemur je že Rdečebredci pripovedoval Tomažu. Potem je bil tu neki mož iz Ostenda z imenom van Horn, zelo spreten v manevru z jadrom, potem neki Holanec, ki se je imenoval Laurent de Graaf, in ki je bil med najboljšimi topovskimi strelici. Izkratka, vsa Flibustija je bila tu, v eni sami misli, da jej groze miroljubni in mogočni monarhi, in vsa Flibustija se je zato podvžala, da se še enkrat, dokler je čas, napolni trehuh s plenom in si nabere junaške in pomorske slave.

Razni namestniki in generalni lajtnanti kraljev francoskega in angleškega, so sicer imeli strog ukaz, da za vsako ceno zatro in uničijo korzarstvo in vsem korzarjem vtepejo v glavo spoštovanje do sklenjenega miru, toda vkljub temu so občudovali pravljici pogum teh pomorjarjev in njihovo, vedno znova obnovljeno energijo. Večina teh namestnikov in generalnih lajtnantov je celo odlašala z objavljenjem novih ukazov ali pa je Flibustejce podpirala na tihem. Plemeniti gospod de Cussi Tarin se je spozabil celo tako daleč, da je nekaterim francoskim korzarjem vrnil korzarska pisma, ki jim jih je bil svojčasno odvzel. Kakor pokojni gospod de Ogeron, je bil tudi on mož na pravem mestu in zelo naklonjen hrabrim junakom. Rekel je pa, da na ta način raje vzame manjše zlo na-

mesto večjega, kajti če jim korzarskih pism ne vrne, bodo trdoglavi kapitani vkljub temu ropali, in to v brk vsem zabranam. Če jih pa ne morem pregovoriti, da bi ne delali več tega, kar je vsebina njihovega življenja, naj delajo raje vse to kot korzarji, ne pa kot pirati. Na ta način ohranjujem Njegovemu Veličanstvu vsaj verne podanike, ki jih bo prav dobro uporabil, ko pride dan, ko bodo kraljevi sovražniki zopet krivi, da zleti njegov meč iz nožnice.

...

Od aprila 1679. do maja 1682. je jadrar Tomaž po raznih morjih po stari navadi, praznil je vse ladje, ki so mu prišle na pot, ne da bi se bil mnogo brigal, kakšne vrste so in pod katero zastavo se vozijo. Na ta način je zaplenil dvajset španskih ladij, osem holandskih, tri portugalske, dve iztočnoindijski, eno dansko, pet od drugih narodnosti in tri, ki se niso priznavale nobeni. Vseh teh ladij je bilo dvainštirideset; Tomaž je pravil, da so sovražne, in vrhu tega treba prišteti še štiri uprav prijateljske, s katerimi se je spopadel Tomaž iz izvestnih razlogov. To so bile tri angleške ladje in ena francoska. Vse skupaj je vrglo prav znaten plen, ki ga je Tomaž prodal z lepim dobičkom, deloma na Tortugi sami, deloma na Jamajki, San Domingu in na Sv. Krištofu. Juana je smela obdržati kot svoj delež toliko biserov in zlata, kolikor si je mogla natovoriti, in se je tega dovoljenja tudi v polni meri posluževala, tako da je kmalu imela nakitja, skoraj kakor sama Črna gospa iz Mazarefne, h kateri je še vedno vroče molila.

Kajti Juana, še vedno ljubljena z nezmanjšano strastjo, nadaljuje še vedno svoje dosedanje ponosno in leno življenje na »Lepi podlasci«, svoji drugi domovini, kjer je ona v resnici vladarica in gospodarica, Tomaž pa v najboljšem slučaju le njen kapitan ali celo le njen poročnik.

Dvajset let jej je sedaj, naši Juani. Za Andaluzijske je to ista starost, kakor petindvajseto ali trideseto leto za Francozinje, kajti v južnih deželah vroče solnce prej izzori vsako bitje, ko pri nas. Ta starost je najlepše razvila vse razkošje njenega telesa in lica, krasote, kakor je sicer Tomaž

še nikjer in nikoli ni videl. V času tega zadnjega in ponovljenega korzarskega pohoda je Juana brez pretiravanja v oči vseh, ki so jo videli, vzbudila tako občudovanje, tako je sijala in vabila v svoji razcveteli lepoti, da jej je povsod sledil val strasti, ki je postajal vedno gorečnejši in vedno življnejši. Le strahotno ime Tomažovo, poznano po vsej Ameriki, je moglo braniti tem strastem in željam, da niso postale preveč vsiljive.

On sam pa, Tomaž Jagnje, ... naj je bil še tako grozen zmagalet in vedno strašnejši junak, čimboli je raslo število njegovih uspehov, je vedno ostal v suženjskih sponah svoje gospodarice in z vsakim dnem je telesno in duševno vedno bolj lezel pod njeno igro. Pri tem ni odločevala lepota, dasi je bila brez pogrške. Močnejši in hujši je bil vzrok. Juana sedaj ni več dekle, marveč ženska, kakor je bila naša pramati Eva, ko jo je kača vzgojila. Ljubila je sedaj bolj vroče in bolj strastno in je s tisoči tajnih in sladostrastnih prijemov znala utrijevati svojo despotsko vladno, ki jo je utemeljila nad obvladanim Tomažem in ki jo izvršuje od dne do dne brezobzirneje...

V resnici torej poveljuje ona na »Lepi podlasci«, ona sama odloča ali naj se zgodi to ali ono, ali naj se prične lov na ono na jugu pojavljajočo se sidro ali pa na ono na severu, in je še-le takrat oddala vodstvo zadeve iz svojih rok, ko je pričela bitka, to je v hipu, ko je bilo treba nabasati topove. Ludvik Guenolé se je le iztežka privadil tem novim razmeram in se je samo bal, da bo hotela ona nekega lepega dne poveljevati tudi sredi bitke.

Ta bojazen namreč ni bila tako neutemeljena. Juana ni bila ena onih strahopetnih žensk, ki padejo pri pištolinem strelu v nezavest. Nasprotno ta čudna ženska se počutila najbolje sredi toče krogel. Vsak jo je lahko gledal v bitki, kako se mirno spreha po zadnjem ladijskem kastelu, kakor da gleda na navadno tekmo, in kako odprtih nozdri vsrkava smrad strelnega prahu.

(Dalje prihodnje številke.)

Vsi na delo, da rešimo brate!

Mali oglasi

stanje do 20 besedi 1 Dn., vsaki naslednji 5 besedi 1 Dn. — Trgovski oglasi, enostopenjske, ne-primarne do 20 besedi 5 Dn., vsaki naslednji 5 besedi 2 Dn. — Plače se sprej. »Lahko tudi v znakih!« Ne vprašati se odgovorja, če je vprašanje priložena znamka se odgovor.

Stanovanje

Stanovanje 28

Ljubljani, obstoječe iz treh sob s pritiskinami, s električno lučjo in vsem drugim komfortom, na lepem prostoru, se zamenja za enako stanovanje v Mariboru. Poudarbo pod »Takoj« na upravo »Jutra«.

Sobo,

eventualno s hrano in če mogoče s posebnim vdomom, isče mirna gospodinja. Poudarbo pod »Takoj« na upravo »Jutra«.

Prodaj

Težka ximska suknja

se prod. Naslov pov. upr. v »Jutra«.

Klavi,

dobro ohranjen, se prav po cenji prod. Grada-ka ul. 18, II. nadst., levo.

Dva mlada psička,

zelo prijazna, male pasme (t.i. nemški pinč) se prod. Ljubljana, kongresni trg 16, v prtiličju, levo.

Stroj

za izdelovanje pokalic in sodavice komplet, dobro ohranjen, s pripadajočimi steklenicami, na prodaj. Cena 25.000 K. Pojasniti daje iz prijaznosti g. Adalbert Ružička, Ptuj.

Razno

Na dobro domačo hrano

se sprejme o gospodje. Istotam se vzame tudi dijaka na stanovanje in hrano. Naslov v upravi »Jutra«.

Razpošiljalna

„KONKURENCIJA“

Ljubljana - Zg. Šiška

Izjava.

Podpisani obžalujem, da sem gospoda Božidarja Severja v Dol. Lendavi v svoji vlogi na okrožni agrarni urad v M. Soboti z dne 12. marca 1921. po krivem obdolžil, da je od uprave veleposestva vojvode Esterhazyja za razdelitev med ubožne sloje občine Dol. Lendava prepuščeno žito v jeseni 1920. prodal v Čakovec in da se je s tem okorstil za okoli 56.000 K. Izjavljam, da sem se o neresničnosti te svoje trditve prepričal in se zahvaljujem gospodu Severju, da je odstopil od zasebne obtožbe.

Simon Falež.

Najboljše okrepčujoče in dietetično sredstvo za odrasle in otroke je železnato vino lekarnarja G. Plocočija v Ljubljani. 1920/21

Pozor! Trgov i in pekariji! Prima dunajski špiritov kvas

najboljše znamke, največjo vzhajalno silo, teško skvarljiv, dobarlja od 4 kg nadalje po najnižji ceni 2078

IVAN ROY

Glavni trg 3, Maribor. Eksport dunajskega kvasa in življenjskih potrebščin.

Sprejme se več zidarjev in stavbnih delavcev pri Stavnih družbi d. d. Ljubljana, Levstikova ulica 19.

Zmožnega tovarniškega kleparja izurjenega posebno v strojnih in leseno cementnih strešnih popravilih. išče predilnica Tržič.

Zahtevajte v kavarnah, gostilnah, brivnicah in javnih lokalih „JUTRO“

Naročajte dnevnik „Jutro“!

Tužnega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prelozost vest, da je naš predobri soprog, oče, brat in stric, gospod

FILIP KALAN

poštai podaradnik

danes ob dveh ponoči, previda s svetimi zakramenti za umirajoče, v 49. letu starosti po dolgem hiranju nenadoma preminul.

Pogreb dragoga rajnika bo v soboto dne 7. januarja ob pol treh popoldne iz hiše žalosti na Rimske cesti št. 10 na pokopališče k Sv. Križu. Sveta maša zadušica se bo darovala v župni cerkvi Marijinega Oznanjenja.

V Ljubljani, dne 6. januarja 1922.

Žalujoči ostali.

Naročite takoj

Ljubljanski Zvon

za leto 1922.

Pod novim uredništvom pesnika Fr. Albrechta bo novi letnik jako zanimiv in mnogovrsten. Sodelovali bodo najboljši naši leposlovni pisatelji, tudi tisti, ki se zadnja leta niso več oglašali.

Naročnina za celo leto znaša 60 dinarjev in se pošilja na

Tiskovno zadrugo v Ljubljani, Prešernova ulica.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji. Prevzema vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb, Wien, Opatija, Zadar, New-York, Frank Sakser, State Bank.

Poslovne zveze z vsemi večjimi mesti v tu- in inozemstvu.